

Martin Baláž
Martina Eretová

S

POVOLENI

ZATYKAT

Vzpomínky elitního kriminalisty na kauzu metanol,
napadení Petry Kvitové i odložené případy

S povolením zatýkat

MARTIN BALÁŽ
MARTINA ERETOVÁ

S povolením zatýkat

Vzpomínky elitního kriminalisty
na kauzu metanol,
napadení Petry Kvitové
i odložené případy

slovart

Text © Martin Baláž, Martina Eretoová 2024

Cover photos © Tomáš Třeštík, 2024

Czech edition © Nakladatelství Slovart, s. r. o., Praha 2024

ISBN 978-80-276-1064-8

Mojí rodině

Obsah

Proč tato kniha vznikla	9
Kdo je Martin Baláž	11

Část I ZLÍNSKÝ POLICAJT

Jak se dostat na kriminálku	17
Kapitola 1 – Případ neuvěřitelné náhody	19
Kapitola 2 – Případy z lázeňského města	24
Kapitola 3 – Případ nešťastné záměny	33
Kapitola 4 – Případ porušeného slibu I.	38
Kapitola 5 – Případ lesního muže	46
Kapitola 6 – Případ zavražděného tyrana Hrdým vyjednavacem	70
Kapitola 7 – Případ sugestivního satanisty	72
Kapitola 8 – Případ obrovské podprsenky	79
Kapitola 9 – Případ zachráněného sebevraha a šíleného střelce	86
Kapitola 10 – Případ zavražděného „kádese“	94
Kapitola 11 – Případ zavražděné babičky	104
Kapitola 12 – Případ dívky na stožáru	111

Část II

METANOL

Když lidé umírali ve velkém	119
Kapitola 13 – Případ metanolové kauzy	121
Kapitola 14 – Případ první vraždy metanolem	132
Kapitola 15 – Případ dívky s nešťastným osudem	142

Část III

TEMPUS

Závod s časem	149
Kapitola 16 – Případ porušeného slibu II.	151
Kapitola 17 – Případ záhady zamčeného bytu	156
Kapitola 18 – Případ nájemného vraha	164
Kapitola 19 – Případ přepadené tenistky	173
Kapitola 20 – Případ vraždy Antonína Běly	184
A co bylo dál...	197

Proč tato kniha vznikla

Sedíme s Martinem Balážem v jeho kanceláři v centru Prahy. Právě jsme si dopovídali i o posledním z případů jeho kariéry, které jsme se společně rozhodli do této knížky zařadit. Jsme oba úplně vyčerpaní navzdory vší kávě, již jsme vypili. Už se chystám vypnout záznamové zařízení, ale Martin mě pohybem ruky zastaví.

„Počkej ještě,“ řekne. „Chtěl bych ještě vysvětlit, proč jsem vlastně s tím, že tuhle knížku napíšeme, souhlasil.“

Ano, přemlouvala jsem ho k tomu hodně dlouho. V podstatě od té doby, co jsme se seznámili díky natáčení dokumentární série *Bez lítosti*, ve které přehledně popsal, jak tehdy v roce 2012 rozpletl kauzu metanol a odhalil jednoho z jejích hlavních aktérů. Ostatně i na to přijde v této knize řeč. Tak krásně a poutavě mi vyprávěl o všech svých případech, až jsem si řekla, že by byla velká škoda, kdyby zapadly.

Odtahuju ruku od telefonu a nechávám Martina, aby mi – a hlavně čtenářům – sdělil, co má na mysli.

„Od svého kamaráda, šéfa policejních vyjednávačů Mirka, jsem slyšel, že každý policista se má deset let učit, deset let pracovat a deset let předávat zkušenosti. A potom záleží na tom, jak je na tom po psychické stránce a zda má v této práci pokračovat dál. A po roce a půl, kdy jsme řešili, jestli tuhle knihu vůbec

napišeme, že by si ji třeba nějací policisté rádi přečetli. Následující případy jsou příběhy ze života, které mě velmi ovlivnily a daly mi pocit, že stojí za to se o ně podělit se čtenáři. Některé už publikovány byly, jiné zase ne, ale prostě stálo za to znovu je otevřít. Zkrátka se na ně ještě jednou podívat a ujistit se, že i když člověku někdy ostatní lidé nebo instituce házejí klacky pod nohy, je důležité se nebát a jít dál. Vždycky je zásadní vybrat si k sobě dobré lidi, parťáky. A to je asi to nejdůležitější, protože já sám bych toho tolik nikdy nedokázal.“

Málokterá práce stojí na jednom jediném člověku a ta policejní rozhodně není výjimkou. Příběhy na následujících stránkách ale spojuje osobnost Martina Baláže, brigádního generála ve výslužbě, jenž začal jako řadový policista ve Zlíně, a vypracoval se až k vyšetřování kauz, které svého času napjatě sledovala celá Česká republika. I on prožíval úspěchy i neúspěchy, protože někdy se i přes největší snahu celého týmu těch nejlepších detektivů prostě nepodaří sehnat dostatek důkazů. A i když si je vyšetřoval jistý tým, kdo je pachatel, soud dojde k opačnému názoru.

I to je úděl policisty.

Kdo je Martin Baláž

Martin Baláž se narodil ve Zlíně v roce 1972. Už odmalá všem říkal, že až vyroste, stane se buď námořníkem, nebo policistou. Námořníkem proto, že má v každém přístavu jinou ženskou, policisté podle něj zase chodí zadarmo na hokej. Sám o sobě tvrdí, že byl ve škole průšvihář, což prý jeho maminka učitelka nesla dost těžce. Stejně jako to, že nebyl zrovna studijní typ.

„Asi od druhé třídy jsem hrál házenou a myslel jsem si, že se tím budu jednou živit, protože jsem se neučil dobře. Maminka byla učitelka na stejné škole a v družině. Já dostával samé trojky, čtyřky a pětky a vůbec mě to tam nebavilo. Škola pro mě nebyla důležitá a vlastně až do osmé třídy jsem vůbec nevěděl, co chci dělat,“ vzpomíná Martin.

Nakonec se vyučil zámečníkem a přemýšlel, co dál. Házené se nakonec profesionálně věnovat nechtěl. Uvědomil si totiž, že stačí jedno zranění a celá kariéra se může ocitnout v troskách. Ostatně to samé o mnoho let později zjistila i česká tenistka Petra Kvitová, když byla přepadena a skončila s vážně pořezanou rukou. Tehdy hrozilo, že bude muset svou hvězdnou kariéru wimbledonské vítězky ukončit.

Pachatele této loupeže dopadl právě Martin Baláž.

Nakonec se Martin rozhodl vrátit ke svému dětskému snu a rozhodl se stát policistou, ostatně Česko není zrovna námořní velmocí.

„Vždycky jsem chtěl odhalit toho, kdo něco špatného udělal. A prostě pomáhat. Sice to může znít jako klišé, ale odmal jsem byl vychovávaný třeba k úctě k ženám, že se jim mají otvírat dveře a podobně, prostě i takto pomáhat,“ vysvětluje Martin.

K policii, která tehdy procházela velkými změnami souvisejícími s proměnou politického systému, byl přijat v roce 1991. Nejdřív ale nastoupil na půlroční vojnu ve Frýdku-Místku ve Vyšních Lhotách, kam mířili muži, již se chtěli stát policisty. Až poté převlékl vojenskou uniformu za policejní – tehdy ještě předlistopadovou, zelenou s červenými výložkami – a strávil jeden rok na policejní škole v pražských Hrdlořezích.

Nebyla to legrace. Tyto studenty pražská policie tehdy používala jako další represivní sílu při demonstracích nebo fotbalových utkáních, což bez výstroje, jakou nosí třeba pořádkové jednotky, tedy těžkooděnci, vůbec nebylo jednoduché. Modřiny byly na denním pořádku.

Po roce se vrátil do Zlína a nastoupil tam k policii jako řadový policista v uniformě. A protože nebyl líný a policejní práce ho velmi bavila a naplňovala, rychle v kariérním žebříčku stoupal vzhůru. To už byl ženatý a postupně se mu narodily dvě dcery.

„Té práci jsem se vážně obětoval, bohužel. Nebo spíš celá moje rodina. Děti vychovávala především žena a já jako bych je ani neviděl vyrůstat. Manželce vděčím za mnohé, jinak bych svou práci, kde jsem trávil většinu času, nemohl dělat. Tehdy jsme tak ale prostě žili,“ vzpomíná Martin a přidává jeden konkrétní příklad: „Vzpomínám si, jak jsem jednou přišel domů po dvou dnech. Zazvonil jsem u dveří, asi jsem si zapomněl klíče, a přiběhla moje dcera, otevřela a řekla jen: ‚Strýcu, ahoj.‘“

Otočila se a utíkala zpátky do bytu. Zaskočilo mě to a říkal jsem si, že tohle je prostě špatně.“

V hvězdné policejní kariéře ho to ale nezastavilo.

Dnes už jsou obě Martinovy dcery dospělé, a jak říká, s oběma má báječný a kamarádský vztah. A navzdory tomu, že české statistiky hovoří o tom, že polovina manželství se rozvede, to Martinovo vydrželo dodnes.

Část I

Zlínský policajt

Jak se dostat na kriminálku

Každý nováček u policie si nejdřív musí vším projít od píky. V praxi to znamená, že nejprve musí absolvovat policejní školu, včetně psychologických a fyzických testů, a pak tříměsíční policejní školu základní odborné přípravy, jejíž studenti jsou mimochodem přezdívaní „zopáci“. Pak se takový zelenáč dostane na oddělení hlídkové služby, a když se osvědčí, může pomalu stoupat nahoru.

Tehdy, na počátku devadesátých let, policejní škola trvala jeden rok. Když pak Martin nastoupil jako řadový policista ve Zlíně, doufal, že už dál studovat nebude muset. To se ale spletl.

„Řekli nám, že kdo si nedodělá maturitu, toho propustí. Tak jsem si holt maturitní zkoušku dodělal. Nejprve jsem měl jen výuční list a maturitu jsem složil až při zaměstnání, tehdy jsem byl rotný. Rotní obvykle maturitu neměli, zato strážmistři ano, takže už na policejní škole bylo hned jasné, kdo má ukončené středoškolské vzdělání.“

Martin brzy zjistil, co by ho u policie bavilo nejvíc. Uniforma je sice magnet na ženy, ale to už jako ženatý muž neměl zapotřebí.

„Kriminálka pro nás tehdy byla něco jako šlechta,“ vysvětluje Martin důvod, proč se rozhodl, že získá odznak Služby kriminální policie a vyšetřování. Ve Zlíně řešil ty nejobyčejnější

případy jako rvačky opilců, domácí násilí a hádky, krádeže, a vždy velmi důkladně. To se mu nakonec vyplatilo a po pár letech přišla nabídka z kriminálky.

Martin k ní nastoupil jako operativce, tedy jako kriminalista, který pracuje v terénu a pátrá po pachatelích trestných činů pomocí nejrůznějších metod. Operativcům se hodí dobrá znalost jejich rajónu, protože se pohybují v terénu, mluví s lidmi, popřípadě spolupracují s informátory. Druhým typem kriminalistů jsou pak vyšetřovatelé a ti případy zastřešují procesně a byrokraticky.

I operativce ale nějak začíná. Na pomyslném vrcholku žebříčku je pak pro spoustu kriminalistů – ale taky ne pro všechny – takzvaná mordparta. Jediné oddělení na krajském policejním ředitelství, jež řeší vraždy a další nejzávažnější násilné trestné činy.

Ale i do mordparty se musí každý policista propracovat, navíc vyřešen by měl být každý případ, nejen vražda.

Kapitola 1

Případ neuvěřitelné náhody

*P*octivá práce, znalost prostředí a schopnost vidět širší souvislosti jsou určitě jedněmi z předpokladů dobrého kriminalisty. Existují ale momenty, kdy je k tomu všemu třeba ještě štěstí a náhoda.

Jednu z nejpodivuhodnějších náhod Martin Baláž zažil, když u policie sloužil druhým rokem, ale ještě nebyl přidělen ke kriminálce. O velkých případech nebo vyšetřováních vražd si zatím mohl nechat jen zdát. Spisy, které měl na stole, obsahovaly výhradně drobné krádeže, vyloupené obchody nebo rvačky.

Byl to teprve počátek jeho kariéry. Ostatně stejně jako čerstvě vystudovaného chirurga nikdo nenechá jako první operaci dělat transplantaci srdce, tak si i policisté, kteří chtějí pracovat na kriminálce, musejí doslova vyšlapat cestičku – od hlídkování na ulicích přes řešení drobné kriminality až po ty větší případy. Za pomyslný vrchol pak často bývá považováno první oddělení na kraji, které vyšetřuje vraždy a další vážné násilné trestné činy.

Ale to je dlouhá cesta.

Zlín, rok 1993

Po dvou letech u policie pracoval Martin stále v řadách vnější služby, tedy u uniformovaných policistů. Do řad kriminalistů se ale blížil mílovými kroky.

„V té době jsem sloužil na takzvané černé operativě ve Zlíně na obvodním oddělení. To znamenalo, že jako tým tří čtyř policistů jsme chodili v civilu a vyšetřovali jsme méně závažnější trestnou činnost. Zejména tu bagatelní, která spadala na obvodní oddělení,“ vysvětluje Martin Baláž. „Byly to obyčejné krádeže a podobné trestné činy.“

Jak už bylo řečeno, tito policisté chodili v civilu, měli obyčejný odznak, ne ten fešácký SKPV – Služby kriminální policie a vyšetřování – v koženém pouzdru, a vyšetřovali případy, které by jinak kriminálku zahltily. A ti nejšíkovnější potom měli šanci stát se kriminalisty. Přesně to byl Martinův plán.

Pak ale byla ve Zlíně tato černá operativa zrušena a Martin Baláž se stal takzvaným územkářem. To znamená, že si musel opět obléct uniformu a dostal na starosti určité území ve Zlíně. Měl za úkol se v něm co nejvíce pohybovat, navazovat kontakt se samosprávou, musel vědět, kolik je tam hospod, kde jsou různé herny, na kterých místech se nejčastěji dějí nekalosti a podobně. A pokud někdo na oddělení přišel oznámit, že se něco stalo, spis dostal na stůl právě příslušný územkář.

Zlín je město, které je se životem a kariérou Martina Baláže neodmyslitelně spjato. Mimochodem, název města je odvozen z mužského osobního jména Zla, jež má souvislost s adjektivem „zlý“. Zlín je tedy „Zlův majetek“. Krásné symbolické jméno, pokud se živíte tím, že zlo potíráte.

Baťovo město, za totality přejmenované po prvním komunistickém prezidentovi na Gottwaldov, navzdory etymologii moc zlé není. Podle policejních statistik patří Zlínský kraj mezi nejméně kriminalitou zatížený v Česku. Samotný Zlín je na tom pochopitelně – vzhledem k hustotě obyvatelstva – o něco hůře, i tak se ale nejedná vyloženě o město plné zločinu. V roce 1993 zde Martin Baláž pracoval jako územkář přímo v centru.

„V té době za mnou přišel šéf hospodářské kriminálky ve Zlíně a říká mi: ‚Martine, já bydlím v Jalubí a tam se nedáv-

no nastěhoval Minařík. A zrovna nám tam vykradli místní obchod.“

Bylo jasné, že obyvatelé Jalubí se svého suseda kriminalisty neustále vyptávali, kdy zloděje dopadnou, a on nechtěl, aby policie vypadala neschopně.

Jalubí je obec vzdálená od Zlína třicet kilometrů a onen Minařík byl častý pachatel trestné činnosti a policii tedy známá firma. Martin Baláž byl přesvědčený, že obchod vykradl právě Minařík, ale ten se policistům z Hradiště, kteří měli případ místně příslušný, nepřiznal. Martin Baláž tedy kolegovi slíbil, že v případě pokusí udělat co nejvíc. Každý vyřešený případ by mu mohl dveře na kriminálku otevřít o něco víc.

Druhý den brzy ráno si vzal k ruce ještě jednoho svého kolegu, oba se převlékli do civilu a vyrazili do Jalubí. Minaříka zastihli doma.

„Vyzvali jsme ho, aby si sedl do auta, převezli jsme ho do Zlína a já jsem ho začal vyslýchat za účasti Milana, kolegy, kterého jsem si vzal k sobě. Jenže samozřejmě ani nám se nepřiznal. Tvrdil, že nic neudělal, a i policajti z Hradiště už ho měli v paradě. Prý z něj taky nic nedostali a on se nemá k čemu přiznávat.“

Vypadalo to, že s Minaříkem nebude žádné pořízení. Oba policisté se snažili, ale marně. Ráno se pomalu překulilo v dopoledne.

„Najednou kdosi zaklepe na dveře kanceláře a já říkám: ‚Vstupte!‘ Ve dveřích stál nějaký pán, kterého jsem vůbec neznal. Tak jsem se ho zeptal: ‚No a vy jste kdo?‘ O on na to, že přišel nahlásit vyčíslení škody.“

V ten moment si Martin Baláž vzpomněl, že v jeho rajónu jako územkáře na třídě 2. května byl vykradený stánek a on si na dnešní dopoledne jeho majitele předvolal ohledně výše škody. Kvůli možnosti blýsknout se u kolegů z hospodářské kriminálky to ale úplně pustil z hlavy.

„Tak jsem se tomu pánovi začal omlouvat, že tady mám nějakou náhlou práci a na něho jsem zapomněl, protože vyslyším podezřelého, a on zničehonic povídá: „No ale já ho znám,“ a ukázal na Minaříka,“ vypráví Martin Baláž.

To Martina pochopitelně zaujalo. Poprosil kolegu, ať pokračuje ve výslechu, s majitelem vykradeného stánku vyšel na chodbu a pokusil se zjistit podrobnosti.

„Začal mi vyprávět, že k němu do stánku Minařík nedávno přišel a nabízel mu levně nějaký alkohol a cigarety. A jemu bylo jasné, že to pochází z nějaké vloupačky.“

Martinu Balážovi bylo okamžitě jasné, že to horké zboží muselo pocházet z vykradeného obchodu v Jalubí. Byla to neuvěřitelná shoda okolností, a tak se rozhodl nenechat si ji proklouznout mezi prsty a začal kout železo, dokud bylo žhavé. Muže se zeptal, jestli je ochoten to zopakovat před vyslychaným Minaříkem.

„Souhlasil, takže jsem dveře zase otevřel a povídám Minaříkovi: „Poslouchejte, tady ten pán mi právě sdělil, že jste mu nabízel kradený alkohol a cigarety.““

Minařík prý na Martina Baláže chvílku hleděl, pak pokrčil rameny a prohlásil:

„Tak dobře, pane Baláž, já se vám teda přiznám. Jo, já jsem ten, kdo ten obchod v Jalubí udělal, a věci, co jsem tam ukradl, jsem nabízel tady tomu pánovi ve stánku s tabákem.“

Stánkaři tehdy prodávali nejen tiskoviny a tabákové výrobky, ale nalévali i alkohol, ovšem na tuto praxi dojde později, až bude Martin Baláž vyprávět o vyšetřování metanolové aféry.

„Minaříka jsme tedy znovu vyslechli, on se nám doznal, zapísali jsme to a zavolali jsme na místní oddělení do Hradiště,“ uzavírá vyprávění. „Kolegové přijeli, byli naštvaní, protože jim se nepřiznal, a nám ano, a odvezli si ho. Samozřejmě si ten případ uzavřeli a já jsem tomu kolegovi z hospodářské kriminálky dal zpětnou vazbu. A on byl naopak šťastný.“

Koneckonců, žádný policista nechce, aby mu sousedi vyčítali, že jeho kolegové neumějí vyřešit případ, který se stal za humny.

Zanedlouho pak přišla Martinovi nabídka na práci na kriminálce. Neváhal ani minutu a okamžitě ji přijal.

Nebylo to samozřejmě pouze díky neuvěřitelné náhodě, díky které vyřešil případ vykradeného obchodu v Jalubí. V té době už měl za sebou úspěchů víc a kriminálka do svých řad ráda přibírá mladé a schopné policisty.

Nejprve nastoupil k takzvaným „autařům“, tedy na oddělení, jež řešilo vykrádání a krádeže aut. A i tam byl úspěšný, ačkoli policejní vybavení tehdy v devadesátých letech nebylo nic moc.

„Pamatuju si třeba na jednu zběsilou noční honičku Zlínem. Naše kriminálka zrovna nafasovala zbrusu nové favority. Jenže ti zloději měli audinu. I tak se nám je podařilo dohnat a chytit,“ vzpomíná na divoké devadesátky, kdy kriminalita bujela.

Později nastoupil na oddělení, které se zabývalo obecnou kriminalitou, mimo jiné i násilnými trestnými činy. A protože hodlal v policejním pracovním žebříčku stoupat, začal studovat na policejní akademii – navzdory tomu, že jak už bylo řečeno, nikdy nebyl zrovna studijní typ.